

امامی که حجاب جهالت را کنار زد/ باقرالعلوم آئینه جمال و جلال الهی

حضرت نبی خاتم، امام باقر(ع) را به عنوان کسی که حجاب جهالت را کنار می زند و گنج های علم و علوم انبیا را می شکافد و در اختیار مردم قرار می دهد، معرفی می کند.

حضرت نبی خاتم، امام باقر(ع) را به عنوان کسی که حجاب جهالت را کنار می زند و گنج های علم و علوم انبیا را می شکافد و در اختیار مردم قرار می دهد، معرفی می کند.

خبرگزاری مهر، گروه دین و اندیشه: یکی از مظلومیت های بزرگ اهل بیت (ع) کم کاری مبلغین و کم کاری شیعیان است، یک عده در شناساندن و یک عده در شناختن مسیر اهل بیت (ع) کم کاری می کنند و امروز شاید خیلی ها در مورد امام باقر(ع) و سیره آن حضرت اطلاعات چندانی نداشته باشند. در صورتی که فهم شرایط حاکم بر زمان اهل بیت و اقدامات آن حضرات معصومین برای شیعیان و دوستداران آن حضرت ضروری به نظر می رسد.

نمونه های فراوانی را می توان تطبیق داد که حضرت باقر (ص) در شرایط شبیه به امروز ما چه کرده است. البته به این معنی نیست که ما یک قطعه از زندگی حضرت باقر (ع) یا یک معصوم بزرگوار دیگر را بیاوریم و به زور به مقاطع زندگی خود وارد کنیم.

حجت الاسلام کاشانی در خصوص عبارت های علمای اهل سنت در مورد امام باقر با معرفی ابوزهره می گوید: «محمد ابو زهره کسی است که در الازهر دکتري فقه تدریس می کرد، یعنی درس خارج ما، هشت سال تدریس های او هنوز بعد از ۴۰ سال کتاب و های فقهی دوره و ی دکتري در کشورهای مختلف اسلامی حتی شیعه است. استاد محمد ابو زهره درباره حضرت باقر (ع) می گوید: «جَاءَ الْعُلَمَاءُ يَقْصُدُونَهُ بِالْمَدِينَةِ مِنْ كُلِّ أَفْئُقٍ»؛ هر کسی که در بحث های علمی جایگاهی داشت به مدینه سفر می کرد، نه برای زیارت قبر مطهر رسول خدا، برای این که باقرالعلوم (ع) را ببیند. لذا اسم می برد، از مصر زندیق آمد، از ماوراء النهر، سرخس، مدینه کجا سرخس کجا.

سخت گیری بنی امیه نسبت به امام باقر (ع)

منتها بنی امیه اجازه و این که اسم آن حضرت را ببرند به کسی نمی دادند، لذا در کتاب و های اسم افراد درجه چندم وجود دارد و نظر فقهی آن ها ذکر شده است، اما نظر فقهی امام باقر و امام صادق (ع) در کتب فقهی، مخصوصاً در دوران بنی امیه نیست.

حجت الاسلام کاشانی در مورد تهدیداتی که در دوره امام باقر متوجه شیعیان بود می گوید: «ارتباط با اهل بیت این قدر برای مردم هزینه و بر بود که نمی ارزید کسی خود را منسوب به اهل بیت کند، هزینه و آن زیاد بود. حقوق او را قطع می کردند، سقف خانه را روی سر او خراب می کردند. از خود حضرت باقر(ع) نقل است که فرمود: اگر بخواهند به یکی ضربه بزنند می گویند زناکار است، بخواهند وجهه و ی سیاسی او را خدشه و دار کنند می گویند کافر است، اما بخواهند او را ساقط کنند می گویند حب اهل بیت دارد. می فرماید: خطر حب اهل بیت شدیدتر بود از این که به کسی بگویند کافر است یا مثلاً زنا محصنه انجام داده است. می گفتند این که چیزی نیست، خود حکومت این کار را انجام می دهد، حب علی خطرناک است.

وی ادامه می دهد: «خیلی از آقایان نوشته اند اگر کسی متهم به حب علی می شد حقوق او را از بیت المال قطع می کردند، هزینه و بر بود، حتی در دوران و های بعد هم همین طور است. شخص احساس کرد جیب او را زده و مسجد آمد گفت: این چه کسی است؟ معاذ الله دست و ها به سمت امام صادق (ع) که در حال نماز خواندن بود رفت. یعنی فضای تخریبی این قدر سنگین است. کسی در آن مقطع می خواست بیاید نسبت به اهل بیت ارتباط بگیرد باید دست از جان و مال و ناموس خود می شست.

نحوه ارتباط امام باقر (ع) با شاگردان خود

عمده و شیعیان برجسته و که شاگرد اول و های امام باقر (ع) هستند هیچ و کدام ساکن مدینه نیستند. شیعیان برجسته امام باقر (ع)، مانند زراره، محمد بن مسلم، در کوفه هستند. حج را بهانه می کردند و حضرت هم در مسیر حج حرکت می کردند، دو-سه ماه در مکه و مدینه ساکن می شدند، به بهانه و حج با هم ارتباط می گرفتند.

در این شرایط در داخل شیعه مشکلات جدی وجود داشت، همیشه خواصی داریم که وقتی می بینند فضا فراهم است، ادعای امامت می کنند. یکی از مسائلی که در دوران امام باقر (ع) جدی است مسئله و کیسانیه است، یعنی پسر محمد حنفیه ادعای امامت می کند.

فراموش شدن اهل بیت

در بیرون از تشیع هم حضرت با بنی امیه سر و کار دارد که کاری کردند مردم اهل بیت را فراموش کرده اند. حجت الاسلام کاشانی در این مورد می گوید: از سید الشهداء (ص) یک مورد مکتوب فقهی نداریم، یک مورد سؤال مکتوب نداریم که از امام حسین (ع) پرسیده باشند. یعنی جایگاه معرفتی رجوع به اهل بیت از بین رفته و تمام شده است. البته زین العابدین (ص) تلاش جدی می کنند، کاری انجام می دهند حواس مردم کمی نسبت به اهل بیت جمع می شود.

وی ادامه می دهد: مردم در آن روزگار تعداد زیادی امام دارند، ائمه و فقهی و عقیدتی. ابن مسعود، ابن عمر، اصحاب حدیث، اصحاب رأی از این جمله اند. امام باقر (ع) چه کاری انجام دهند؟ حضرت دو نوع تقیه دارد، یکی با حاکمیت، یکی با مردمی که با یک تفکری زندگی کرده اند. در یک دوره و ای که حضرت می خواهد بگوید این هایی که شما به اسم دین دارید مطرح می کنید برای شما ساخته اند، چطور بایستی این را بگوید؟

شیوه و امام باقر (ع) در روایت حدیث

این کارشناس دینی ادامه می دهد: یک کار راحت این بود که حضرت باقر (ع) در بیان احکام و احادیث می فرمود: حدثنی ای و، در وثاقت امام باقر (ع) که کسی اختلاف نداشت، ولی تعمد داشت وقتی دارد روایت می گوید نکوید از چه کسی، و سند ندهد. وقتی سوال می شد، می فرمود حکم آن را می فرمود که وجوب، حرمت، احتیاط، کراهت. می گفتند آقا از کجا؟ می فرمود: ما اهل بیت هستیم. یک عده همین جا پس می زدند، عقب می رفتند، می گفتند: این حرف ها را از کجا می گوید؟ یک عده هم می گفتند این چه کسی است که جرأت می کند حکم الهی صادر کند؟ بررسی می کردند ببینند این مرد در این کار تخصص دارد یا ندارد. خود این یک نوع استراتژی است، انتخاب استراتژی در موقعیت است.

کاشانی می گوید: اگر حضرت این کار را انجام داده بود تشیع از بین رفته بود، چند روایت به غیر شیعه می رسید استفاده می کردند، گوهر اختلاف از بین می رفت. گوهر اختلاف چه بود؟ فرمود و شرقاً و غرباً لَنْ تَجِدَا عِلْماً صَحِيحاً إِلَّا شَيْئاً يَخْرُجُ مِنْ عِنْدِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ، شرق برو غرب برو اگر می خواهی دنبال دین بروی باید از این نقطه یعنی اهل بیت شروع کنی.

وی ادامه می دهد: امام باقر (ع) نمی خواست راوی باشد، اگر می خواست راوی باشد کار بزرگی انجام داده بود فقه اهل سنت را دگرگون کرده بود، کل احادیث فقهی اهل سنت ۴۰ هزار نیست، روایات فقهی که حضرت باقر (ع) فقط به محمد بن مسلم فرموده بیش از ۴۰ هزار تا است. البته بعدها متأسفانه در قرون و اعصار دست خورده خیلی از این ها به ما نرسیده، اگر حضرت اعلام می کرد آن ها استفاده می کردند و منابع آن ها دگرگون می شد. می گفتند یک نفر به یک راوی خود به اندازه و کل تراش فقهی ما مطلب داده، حضرت این کار را انجام نداد. چون تمرکز حضرت به بحث عقیدتی است، یعنی استحاله و ای که شیعه نشود، تجمعی که برای شیعه اتفاق بیفتد.

دفاع امام باقر (ع) از امیر المؤمنین

در این شرایط که حضرت این جایگاه را دارد، هنوز قبر مطهر امیرالمؤمنین (ع) در دوران امام باقر (ع) مخفی است و امیرالمؤمنین روی جمیع منابر لعن می‌شود؛ و امام باقر (ع) که به این جایگاه رسیده به عنوان یکی از اهل البیت که چنین حجیت علمی پیدا کرده است، خود را خرج امیرالمؤمنین (ع) می‌داند؛ و

حجت الاسلام کاشانی در این مورد می‌گوید: «گاهی پیش امام باقر (ع) می‌آمدند سؤال می‌کردند، در موقع قضاوت این اتفاق می‌افتد چه کنیم؟ می‌فرماید: امیرالمؤمنین (ع) در این صورت این کار را انجام می‌داد. کسی که چنین جایگاه علمی دارد به امیرالمؤمنین (ع) استناد می‌کند یعنی چه؟ یعنی او جایگاه معلمی برای من دارد. یعنی خود را خرج علمدار اسلام کرد. چون اگر مسئله می‌باشد؛ و امیرالمؤمنین (ع) حل می‌شد مسئله؛ و بقیه؛ و ائمه حل بود.»

اما آثار حیات بخش نهضت علمی امام باقر (ع) در جهان تشیع و آشکار ساختن گنج‌های پنهان معارف و همه و همه جلوه‌های بدیع و زیبایی از دانش، آگاهی و معرفت را ترسیم نموده و اعجاز علمی نسل کوثر را متجلی ساخته و گلوژه‌های علم و آگاهی را از بوستان قرآن و سنت به دلهای حق جو هدیه نموده است.

امام باقر (ع) آئینه تمام‌نمای جمال و جلال الهی است

آیت الله صدیقی در مورد ویژگی‌های امام باقر (ع) اظهار می‌دارد: «یکی از ویژگی‌های محمد باقر (ع) این است که هم اسمش را و هم لقبش را پیغمبر عنوان کرده است و به مردم معرفی کرده است، نشان‌دارش کرده است، مبلغش بوده است، مروجش بوده است. هنوز متولد نشده بود، به جابر بن عبدالله انصاری فرمود: عمر تو طولانی می‌شود، این قدر می‌مانی تا یکی از فرزندان من که هم نامش نام من است و هم قیافه اش، شمایلش، سیمایش، هیکلش، شباهتش آئینه‌ی من است. اسمش و رسمش با من تطبیق می‌کند. نسخه برابر اصل است. او را بینی گویا داری من را می‌بینی، هیچ کم ندارد. هم از نظر زیبایی، هم از نظر کمالات، هم از نظر اسم، هم از نظر مشخصات؛ آئینه‌ی تمام‌نمای جمال خدا و جلال خداست که پیغمبر هم جمال الله است و هم جلال الله است. امام باقر (ع) آئینه تمام‌نمای جمال و جلال الهی است. هم اسمش اسم پیغمبر، هم شمایلش و ویژگی‌هایش و جاذبه‌هایش و همه خصوصیات که از عالم دلبری می‌کند. در حضرت باقر علیه السلام آنچه در پیغمبر هست در وجود امام باقر (ع) موج خواهد زد. فرمود: وقتی او را دیدی سلام من را به او برسان!»

وی ادامه می‌دهد: حضرت رسول، خاتم‌الانبیاء، سالار‌الانبیاء، سید کائنات، مأمور ویژه مقرر کرده و پیش‌بینی فرموده که این زنده بماند که همه سرنوشت ما را ولی خدا در شب قدر امضا می‌کند. در زمان پیغمبر مهر و امضاء به دست خود پیغمبر بود. عمر حضرت جابر بن عبدالله انصاری را امضا کرده تا بماند. مأمور ویژه تبلیغ سلام پیغمبر به امام باقر (ع) باشد.

کسی که حجاب جهالت را می‌تواند کنار بزند

آیت الله صدیقی می‌گوید: نکته مهم دیگر این است که حضرت نبی خاتم‌الاولین او را به عنوان کسی که حجاب جهالت را می‌تواند کنار بزند و گنج‌های علم را مثل کشاورزی که زمین را شخم می‌زند و برای رویش، گنج‌های حاصل خیزی را در آنجا می‌افشانند و قوت مردم را تأمین می‌کند؛ معرفی کرده است. امام باقر (ع) کشاورز علوم است، زمین‌های دل را می‌شکافد و تخم‌های دانش را می‌پاشد و علوم انبیا را می‌شکافد، باز می‌کند و در اختیار مردم قرار می‌دهد.

وی ادامه می‌دهد: تمام انبیا، اسرار الهی و علوم غیبی که در اختیارشان بوده است همه را امام باقر (ع) در وجودشان بود. ایشان مأمور بودند، زمینه می‌دیدند که عده زیادی را تحت عنوان علمای حوزه علمیه تربیت کنند و این علوم را به نسل‌های بعدی انتقال بدهند. امروز ما هرچه داریم از معنویت، از عرفان و معرفت، از کشف و شهود، از جهاد و مبارزه، از شهادت و از خودگذشتگی، از انفاق، احسان، اخلاق و همه فضایل و خوبی‌هایی که در میان بشر هست؛ همه سر سفره امام باقر و فرزند بزرگوارشان امام صادق (ع) به وجود آمده است.

وی اظهار می‌دارد: این‌ها بودند که استعدادها را شکوفا کردند و توانستند علوم ظاهری و باطنی را در میان بشر نهادینه کنند و بیمه شده تحویل نسل‌های آینده بدهند.